

Sociale rechtvaardigheid integreren in duurzaam mobiliteitsbeleid?

Een onderzoeks- en beleidsagenda.

27 juni 2023

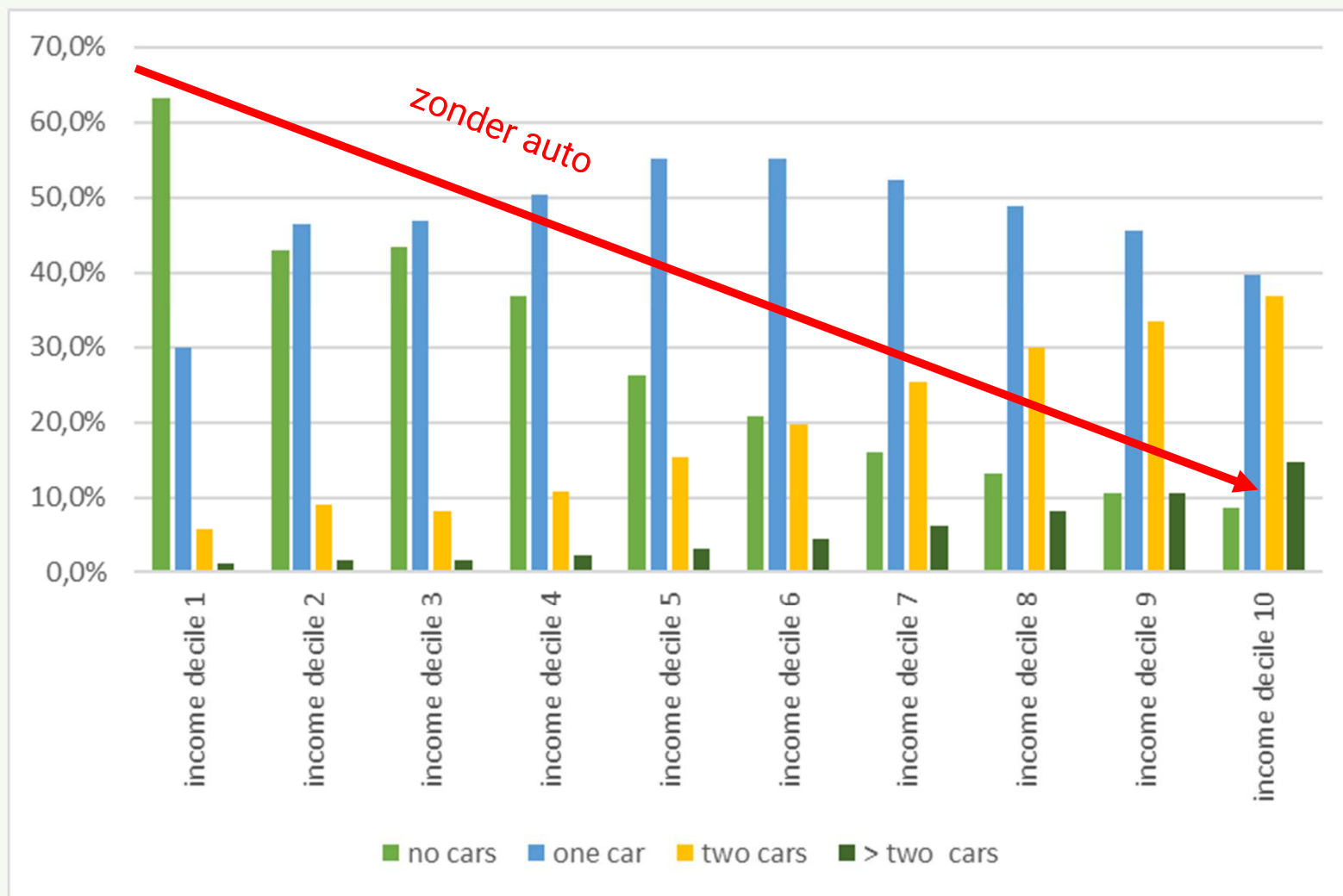
Eva Van Eenoo

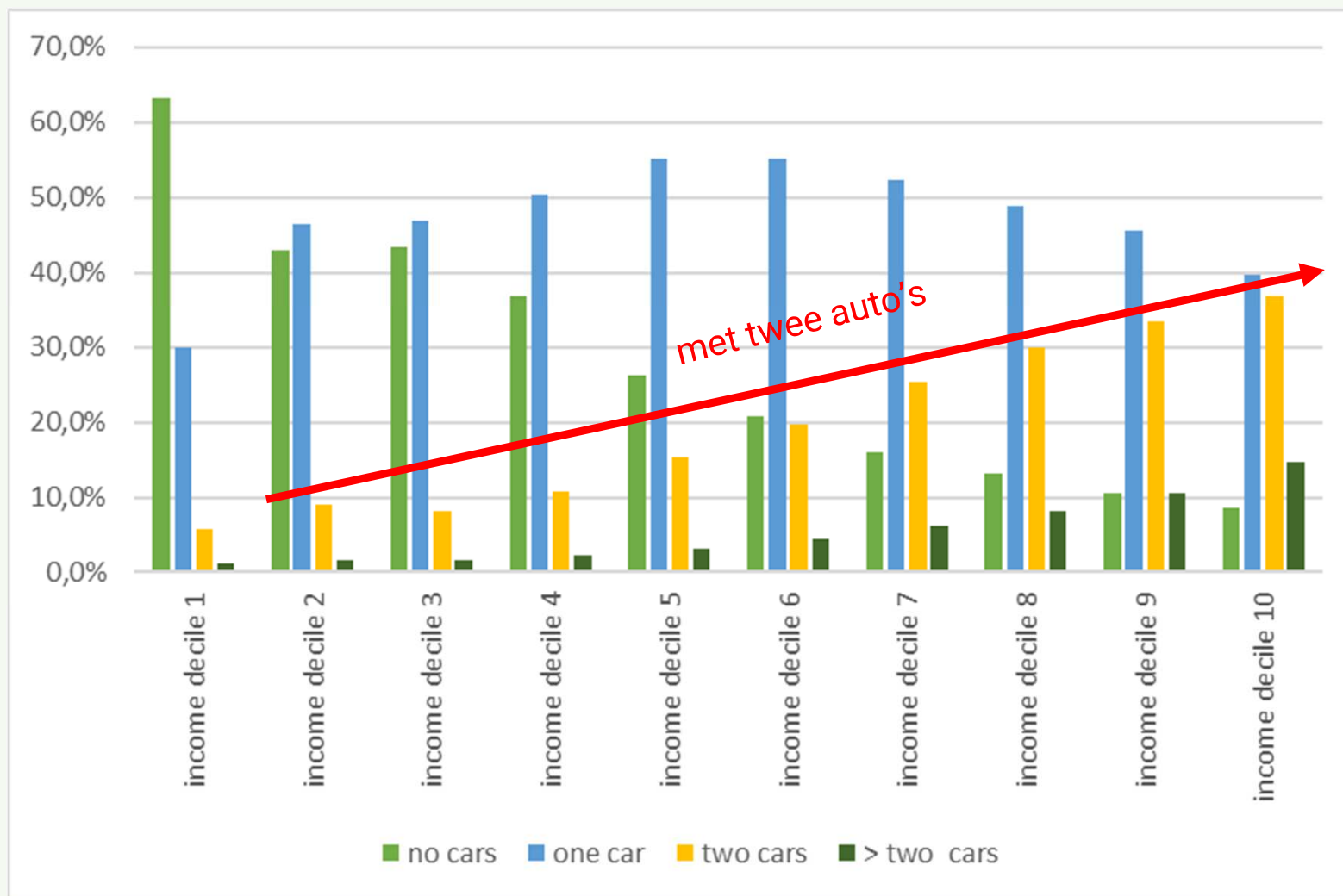
Toegang tot mobiliteit en mate van bereikbaarheid.

Negatieve milieu-effecten veroorzaakt door verplaatsingspatronen.

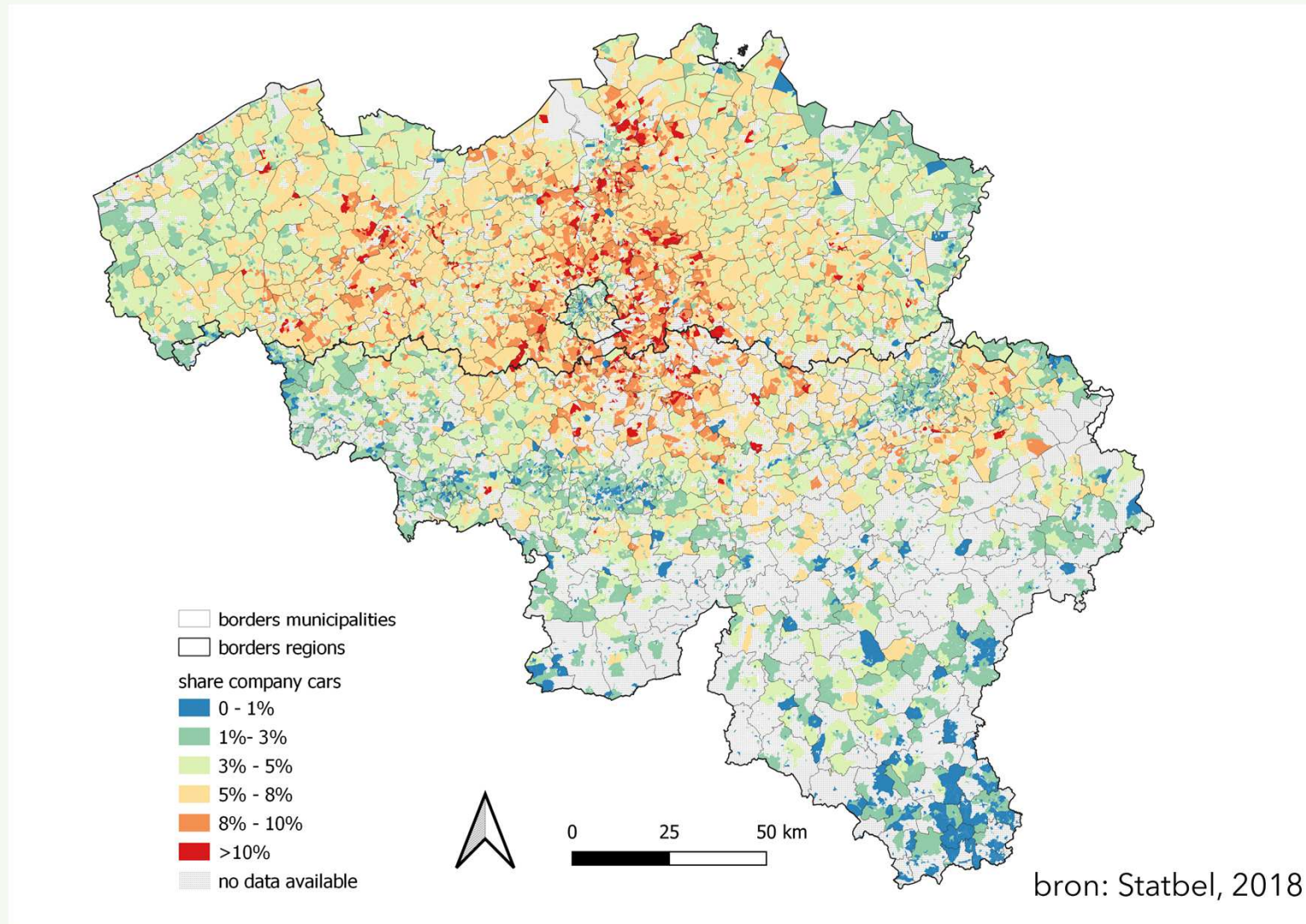
Toegang tot mobiliteit is niet gelijk verdeeld: verdeling autobezit.

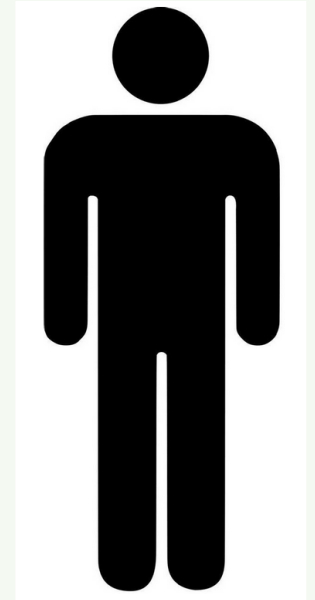
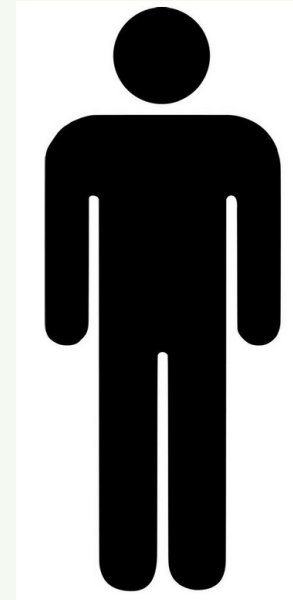
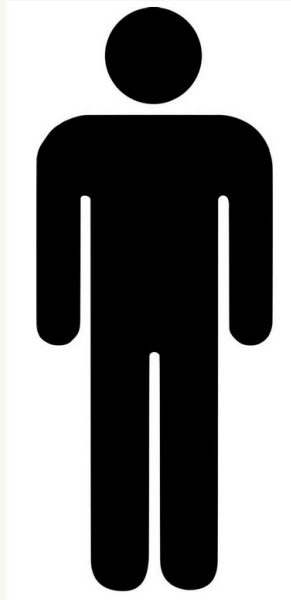
Toegang tot mobiliteit is niet gelijk verdeeld: verdeling autobezit.

Toegang tot mobiliteit is niet gelijk verdeeld: verspreiding bedrijfswagens.

Toegang tot mobiliteit is niet gelijk verdeeld: verspreiding bedrijfswagens.

Autobezit en rijbewijs bezit verhoogt de kans op een job (Bastiaanssen et al., 2020; Fransen et al., 2018).

Geen auto: “activity penalty”, voornamelijk in landelijke gebieden, maar toch ook vastgesteld in stedelijk gebied (Morris et al., 2020).

Voornamelijk activiteiten in vrije tijd en bezoek aan vrienden en familie zijn moeilijker te organiseren (Baumgartner et al., 2022; Lagrell et al., 2018).

83% van de fietsers in Brussel is hoogopgeleid (Pro Velo, 2023). Gelijkaardig beeld in opkomende Duitse fietssteden (Hudde, 2022).

In Gent fietsen de hoogste inkomens vaker dan de laagste inkomens. Maar, het autogebruik van de hoogste inkomens ligt dubbel zo hoog als dat van de laagste inkomens (OVG Gent, 2023).

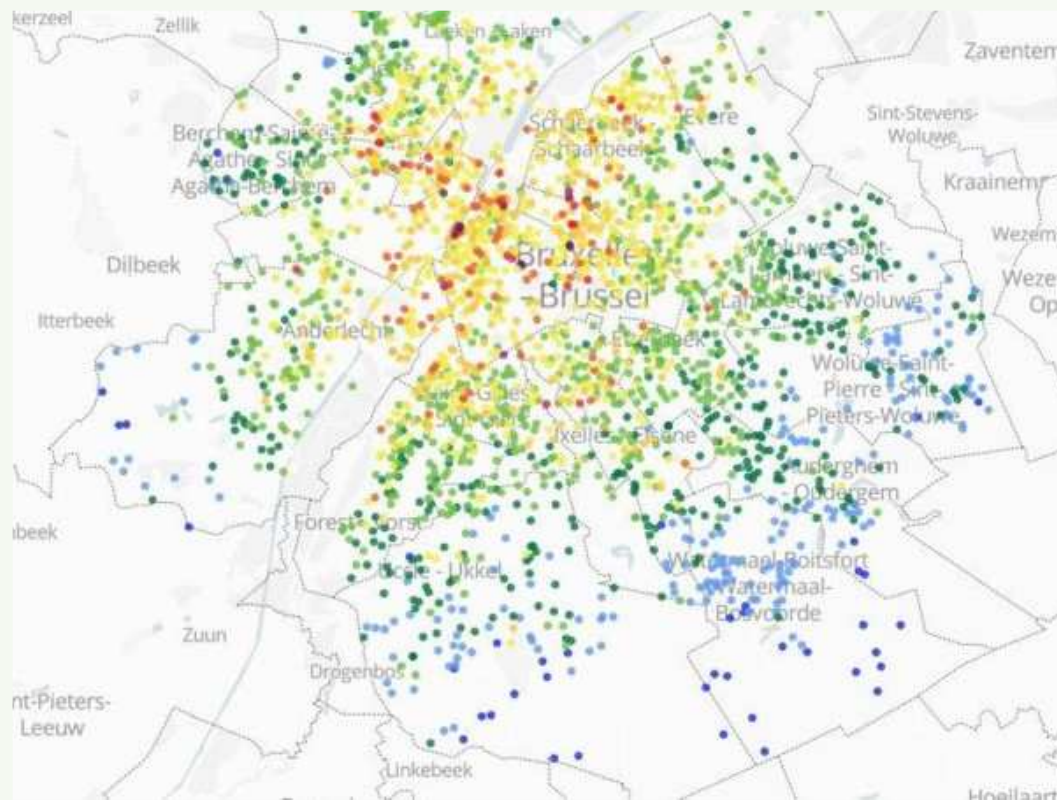
Elektrische fietsen, bakfietsen of longtails zijn niet op maat van ieders budget.

Lagere inkomens staan vaker bloot aan schadelijke effecten van verplaatsingsgedrag.

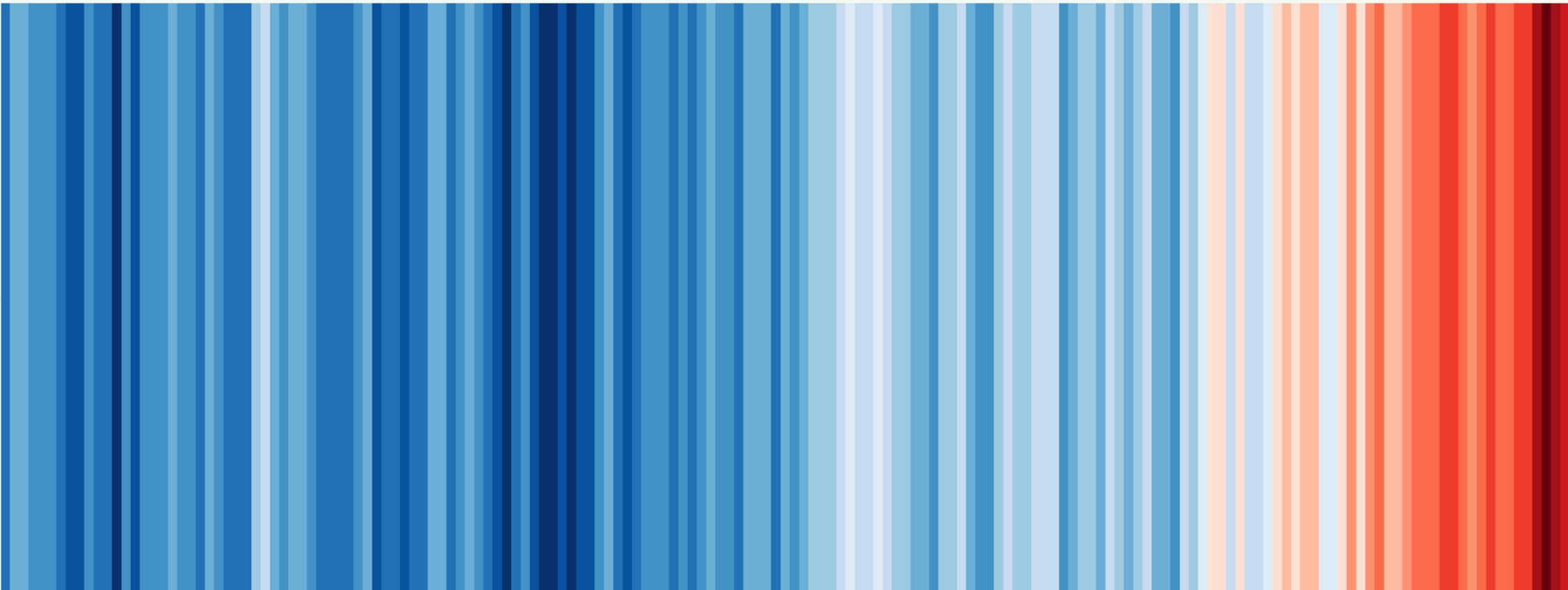
“Triple jeopardy”: groepen in een kwetsbare sociaal-economische positie hebben vaker te maken met gezondheidsproblemen. Die groep wordt ook het meeste blootgesteld aan luchtvervuiling. Die luchtvervuiling heeft een grotere impact op hun gezondheid dan bij het gemiddelde van de bevolking.

Mortaliteitsrisico door blootstelling aan hogere concentratie luchtvervuiling is hoger in armere wijken (smalle straten en weinig groen, slechte kwaliteit woningen – isolatie/ventilatie).

Slechter geïsoleerde woning = meer **geluidsoverlast** van het wegverkeer.

De ecologische transitie brengt niet als vanzelf
meer sociale rechtvaardigheid met zich mee.

Hawkins (2018) – Warming strips for 1850-2018

De ecologische transitie brengt niet als vanzelf
meer sociale rechtvaardigheid met zich mee.
Effecten niet altijd eenduidig.

**Sociale rechtvaardigheid expliciet integreren in
duurzaam mobiliteitsbeleid.**

RONDETAFEL - 8 juni 2023

Car-restrictive policy and social justice: a troubled blend?

onderzoekers // administratie // middenveld

Elke beleidsvisie of -maatregel bevat normatieve standpunten.
Het is van belang om die te ontrafelen.

IMPLICIET **EXPLICIET**

Expliciteren maakt ruimte voor open en helder maatschappelijk debat.

Procedurele rechtvaardigheid

Hoe is beslissingsproces tot stand gekomen?

Heeft iedereen dezelfde kans gehad om geïnformeerd te worden, om standpunt te formuleren en om invloed uit te oefenen?

Bvb:

- vaak "the usual suspects" aanwezig op informatie-avonden
- fietsbeweging en fietsactivisten voornamelijk uit sociale hogere klasse

Distributieve rechtvaardigheid

Wat zijn de gevolgen van het beleid?

Hoe zijn de lasten en de lusten verdeeld?

Bvb:

- LEZ heeft geen impact op wie geëlektrificeerde salariswagen heeft
- LEZ verbetert voornamelijk de luchtkwaliteit in de wijken met de laagste inkomens

Hoe definiëren we autoafhankelijkheid?

In termen van autoafhankelijke regio?

*Uitgedrukt in wat in een bepaald tijd kan bereikt worden zonder/met auto?
Brussel maar in erg beperkte mate auto-afhankelijk!*

In termen van autoafhankelijke personen?

*Mate van "motility"? Senioren ≠ alleenstaande met kinderen ≠ pendelaar
met salariswagen ≠ ...*

In termen van autoafhankelijke activiteiten?

*Ook hier belang van "motility": bvb kinderen begeleiden op de fiets,
boodschappen doen met openbaar vervoer, daguitstappen zonder auto.*

Wat is een aanvaardbare mate van bereikbaarheid?

Tot waar moet de overheid faciliteren?

- Bereikbaarheid van **dagelijkse** voorzieningen zoals scholen, winkels en jobs?
- Wat met bereikbaarheid industriezones of bereikbaarheid 's avonds en 's nachts (jobs laaggeschoolden?)
- Wat met activiteiten in de vrije tijd of familiebezoek (impact welzijn!)?
Dagelijkse versus **occasionele** verplaatsingen?

Wat is maatschappelijk prioritair?

- Mensen minimum standaard aan bereikbaarheid aanbieden? Waar ligt de lat?
- Mensen zich zo snel mogelijk laten verplaatsen? Zo goedkoop mogelijk?
- Mensen zo goed mogelijk toegang geven tot werk, zorg, onderwijs en de activiteiten die ze belangrijk vinden?
- De negatieve milieu-effecten van verplaatsingsgedrag op kwetsbare groepen verkleinen?

De vraag bepaalt mee de uitkomst van het beleid!